

Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв

КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни: Диригентсько-хоровий практикум

Рівень вищої освіти: перший /бакалаврський/ рівень

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Назва освітньо-професійної програми: Диригентсько-хорове мистецтво (народне)

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.mfknukim.mk.ua/course/view.php?id=709>

Рік навчання: I Семестр: I, II

Викладач (викладачі): Піхтар О. А. (практичні, підсумковий контроль)

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Диригентсько-хоровий практикум» є вибірковою освітньою компонентою навчального плану як вибіркова складова, що дає можливість створити індивідуальну освітню траєкторію. Після вибору для студента ця дисципліна стає обов'язковою і спрямована на ознайомлення студентів з різностильовими та різножанровими особливостями хорового мистецтва, набуття знань художньо-виконавських можливостей хорового колективу, вдосконалення та закріплення вокально-хорових та слухових навиків, читання партитур з листа, технологічних основ керування хором.

Мета: підготувати студентів до практичної діяльності диригента-хормейстера шляхом засвоєння ними теоретичних знань та практичних вмінь необхідних для процесу роботи з хором колективом.

Завдання курсу:

- допомогти студентам набути необхідні навички роботи з хором колективом, а саме:
- організації репетиційного процесу;
- настройки хору;
- засвоєння системи розспівок;
- набуття навичок роботи над компонентами хорової звучності;
- удосконалення мануальної техніки в процесі реального хорового звучання;

- поєднувати раціональні та емоційні підходи для розширення та поглиблення бази знань стосовно практики професії.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи практичної роботи диригента хормейстера з хором та методи планомірного вивчення хорових творів з хоровими партіями та групами.

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторних годин	Самостійної роботи студента	Вид підсумкового контролю
3	90	38	52	Іспит

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми, опис теми, завдання для самостійної роботи	К-сть годин	Вид навчальної діяльності	Форми і методи навчання	Оцінка (бали)
<p><i>Тема 1.1. Робота над звуковою органікою в частковому хоровому ансамблі.</i></p> <p>Робота над слуховим аналізом тембрового ансамблю в партії, та балансу між окремими голосами. Технічні прийоми впливу на якість тембрального звучання хорової партії. Слуховий контроль результату та передбачення можливої зміни тембральної органіки (рух на упередження).</p> <p>Взаємодія впливу руху руки диригента на зміни тембральної фарби в хоровій партії.</p>	12	практичне	Аналіз партій тембрового ансамблю, та балансу між окремими голосами. Слуховий контроль результату, вплив на зміни тембральної органіки (рух на упередження).	100
	18	самостійна	Скласти ряд вокально-хорових вправ направлених на опрацювання тембрального звучання хорової партії по руці диригента Складання інформаційні доповіді аргументації вибору вправ.	100
<p><i>Тема 1.2. Робота над штрихами, динамічними, темповими, агогічними змінами у вокально-хорових вправах та хорових творах.</i></p> <p>Відпрацювання взаємодії - диригент-хор в процесі роботи над звуковеденням та штрихами легато, нонлегато, маркато, стакато.</p> <p>Відпрацювання взаємодії -</p>	12	практичне	Відпрацювати взаємодію - диригент-хор в процесі роботи над звуковеденням та штрихами легато, нонлегато, маркато, стакато. Відпрацювати взаємодію - диригент-хор в	100

диригент-хор в процесі роботи над динамічними, темповими, агогічними змінами у вокально-хорових вправах, розспівках, творах.			процесі роботи над динамічними, темповими, агогічними змінами у вокально-хорових вправах, розспівках, творах.	
	18	самостійна	Скласти ряд вокально-хорових вправ направлених на опрацювання тембрального звучання хорової партії по руці диригента Підготувати систему розспівок для роботи над різними видами штрихів	100
<p><i>Тема 2.1. Робота над звуковим балансом в загальному хоровому ансамблі.</i></p> <p>Робота над слуховим аналізом звукового балансом, (тембрового ансамблю хору та балансу між голосами). Слуховий контроль результату та передбачення можливої зміни тембральної органіки (рух на упередження). Взаємодія впливу руху руки диригента на динамічні зміни звукового балансу в хорі. Опанування виконавської техніки, мелодичних та акордових сполук, компонентів хорової звучності (хоровий ансамбль, тембр, дикція), що здійснюється не формально, а системно й осмислено.</p>	6	практичне	Відпрацювання тембрового ансамблю. Слуховий аналіз звукового балансу. Передбачення можливої зміни тембральної органіки. Складання розспівок для опанування компонентів хорової звучності (хоровий ансамбль, тембр, дикція).	100
	8	самостійна	Складання вокально-хорових вправ направлених на опрацювання тембрового ансамблю хору та балансу між голосами Відпрацювання диригентського жесту для впливу на звуковий баланс між голосами на прикладі уривків з поточного хорового репертуару.	100
<i>Тема 2.2. Синхронізація атаки звука та штрихів в</i>	8	практичне	Відпрацювання синхронної атаки	100

<p><i>хорі відповідно з диригентською технікою.</i> Синхронна атака звуку як важливий елемент одночасного, ансамблевого співу. Практичні основи реалізації синхронної атаки та зняття співацького звуку. Осмислення поліфункціонального значення ауфтакту як важливого елемента диригентської техніки: дихання, фіксація дихання, атака звуку, характер твору, штрих. Відпрацювання на практиці ауфтакту та зняття на визначеному творі.</p>			<p>звуку всім хором по руці диригента з врахуванням різних типів штрихів. Осмислення та практичне опрацювання поліфункціональної дії ауфтакту на процес фіксації дихання та атака звуку. Відпрацювання на практиці ауфтакту вступу та зняття на визначеному творі.</p>	
	8	самостійна	<p>Відпрацювання диригентського жесту загальнохорової атаки звуку в різних динамічних умовах на прикладі уривків з поточного хорового репертуару. Опрацювання визначеного хорового твору, щодо специфіки дихання (ланцюгове, пофразове; повне, напівдихання)</p>	100
	90		Всього:100*0,25	25
Вид підсумкового контролю:	Іспит	Форма контролю	Практичне завдання	75
			Загальний підсумок	100

Технічне і програмне забезпечення

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, для комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення Microsoft Word, Microsoft Power Point, Sibelius, Sound Forge PRO для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Александрова Е. Режиссер работает с хором / Е. Александрова. – Москва : Культурная Революция, 2013. – 200 с.
2. Гулеско И. И. Хоровая литература. Новые жанрово-стилевые процессы в хоровой музыке 60-80-х гг. : учеб. пособие / И. И. Гулеско. – Харьков, 1991 – 90 с.
3. Дем'янюк Н. Ю. Хрестоматія з диригування хором. Частина II. : навч. посібник / Н. Ю. Дем'янюк. – Полтава, 2009. – 151 с.
4. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – Москва : Музыка, 2000. – 368 с.
5. Дмитриевский Г. А. Хороведение и управление хором / Г. А. Дмитриевский. – Москва : Лань, 2007. – 112 с.
6. Живов В. Исполнительский анализ хорового произведения / В. Живов. – Москва : Музыка, 1987. – 95 с.
7. Живов В. Л. Хоровое исполнительство. Теория. Методика. Практика : учеб. пособие / В. Л. Живов. – Москва : Владос, 2003. – 272 с.
8. Зиновьева Л. П. Вокальные задачи ауттакта в хоровом дирижировании / Л. П. Зиновьева. – СПб. : Композитор, 2007. – 152 с.
9. Казачков С. А. От урока к концерту / С. А. Казачков. – Казань : Казанский университет, 1990. – 343 с.
10. Карпун А. Л. Керівництво гуртами українського народного співу [Текст] : навч.-метод. посібник / А. Л. Карпун ; М-во культури і мистецтв України, КНУКіМ. – Київ : Духовне оздоровлення, 2001. – 614 с.
11. Коломоєць О. М. Хорознавство : навч. посібник / О. М. Коломоєць. – Київ : Либідь, 2001. – 168 с.
12. Кузнецов Ю. М. Практическое хороведение / Ю. М. Кузнецов. – Москва : Спутник, 2009. – 362 с.
13. Леснік О. С. Особливості художньо-педагогічного аналізу музичного твору в системі підготовки хормейстера / О. С. Леснік // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – Київ : НПУ, 2004. – Вип. 1(6). С. 96-101.
14. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. Ц. Мархлевський. – Київ : Музична Україна, 1986. – 96 с.

15. Методичні рекомендації та програма з курсу «Практикум викладання диригентсько-хорових дисциплін» / укладачі О. В. Васильєва, А. В. Соколова, І. І. Мартиненко, В. В. Тушева. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2011. – 45 с.
16. Молдавін М. І. Народний підголосковий спів / М. І. Молдавін. – Москва : Музична Україна, 1980. – 86 с.
17. Осеннева М. С. Хоровой класс и практическая работа с хором : учеб. пособие / М. С. Осеннева, В. А. Самарин. – Москва : Академия, 2003. – 192 с.
18. Парфентьева І. П. Хоровий клас як основа формування професійнопедагогічної культури студентів спеціальності «Музика» [збірник наукових праць] / Ірина Петрівна Парфентьева // Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки. – Миколаїв : МДУ, 2008. – Вип. 20. – С. 154-159.
19. Самарин В. Хороведение и хоровая аранжировка : учеб. пособие / В. Самарин. – Москва : Академия, 2002. – 352 с.
20. Сивизьянов А. С. Проблема мышечной свободы дирижера хора. / А. С. Сивизьянов. – Москва : Музыка, 1983. – 55 с.
21. Словарь музыкальных терминов / сост. Е. А. Яных. – М. : АСТ; Донецк : Агата, 2009. – 320 с.
22. Смирнова Т. А. Хорознавство (Історія, теорія, методика) : навч. посібник / Т. А. Смирнова ; МОН України [та ін.]. – Вид. 3-тє, допов. – Харків : Федорко, 2018. – 212 с.
23. Стулова Г. Хоровой класс / Г. Стулова. – Москва, 1988. – 126 с.
24. Чабанный В. Самодеятельный хоровой коллектив. Организация творческого и воспитательного процесса : учебное пособие / В. Чабанный. – Л., 1980. – 74 с.
25. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : навч. посібник / В. Ф. Черкасов. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 472 с.
26. Шпачинський, О. А. Земле моя, рідна Україно [ноти] : композиції, обробки, аранжування для чоловічого хору а cappella : навч. посібник / О. А. Шпачинський ; М-во культури і мистецтв України, КНУКіМ. – Миколаїв, 2005. – 74 с.
27. Шпачинський О. А. Мистецтво хорового аранжування для народного хору. Теорія, методика, практика : навч. посібник / О. А. Шпачинський. – Миколаїв, 2005. – 328 с.
28. Шпачинський, О. А. Причорномор'я – козацький наш край [ноти] : хорові твори / О. А. Шпачинський ; М-во культури і туризму України, Управління культури Мик. облдержадміністрації, Мик обл. центр народної творчості та культ.-освіт. роботи. – Миколаїв, 2011. – 83 с.
29. Шпачинський, О. А. Щедрий вечір. Колядки і щедрівки в обробці для народного хору : навч.-метод. посібник / О. А. Шпачинський ; М-во культури і мистецтв України, КНУКіМ, Миколаївський філіал. – Миколаїв : Атол, 2002. – 190 с.

30. Якобенчук Н. О. Диригентсько-хоровий практикум (академічний хор) : практикум / Н. О. Якобенчук, А. М. Карпінець, Н. М. Комаренко. – Київ : Ліра-К, 2017. – 56 с.

Допоміжна

1. Баранов Б. Курс хороведения / Б. Баранов. – Москва, 1991. – 214 с.
2. Богданова Т. С. Основы хороведения : учебное пособие / Т. С. Богданова. – Минск : БГПУ, 2009. – 132 с.
3. Гулеско І. Національний хоровий стиль : навч. посібник / І. Гулеско. – Харків : ХДІК, 1994. – 108 с.
4. Ержемский Г. Психология дирижирования / Г. Ержемский. – Москва : Музыка, 1988. – 96 с.
5. Казачков, С. А. Дирижер хора – артист и педагог / С. А. Казачков ; Казан. гос. консерватория. – Казань, 1998. – 308 с.
6. Колесса М. Основы техники диригування / М. Колесса. – Київ : Музична Україна, 1960. – 100 с.
7. Кондрашин К. Мир дирижера. Технология вдохновения / К. Кондрашин. – Ленинград : Музыка, 1976. – 192 с.
8. Корыхалова Н. Интерпретация музыки / Н. Корыхалова. – Ленинград : Музыка, 1979. – 208 с.
9. Краснощеков В. Вопросы хороведения : учебное пособие. – Москва : Музыка, 1969. – 300 с.
10. Краснощеков В. Технические и художественные приемы работы с самодеятельным хором : учеб. пособие / В. Краснощеков. – Москва : Музыка, 1980. – 84 с.
11. Кузнецов Ю. М. Экспериментальные исследования эмоциональной выразительности хора / Ю. М. Кузнецов. – Москва, 2007. – 198 с.
12. Лащенко А. Хоровая культура: Аспекты изучения и развития / Анатолий Лащенко. – Киев : Музична Україна, 1989. – 132 с.
13. Левандо П. П. Хоровая фактура / П. П. Левандо. – Ленинград : Музыка, 1984. – 124 с.
14. Мазель Л. Строение музыкальных произведений : учеб. пособие. – Москва : Музыка, 1979. – 536 с.
15. Ольхов К. А. О дирижировании хором : пособие / К. А. Ольхов. – Л.: Музгиз, 1961. – 108 с.
16. Семенюк В. О. Хоровая фактура. Проблемы исполнительства. – Москва : Композитор, 2008. – 328 с.
17. Тюлин Ю. Учение о музыкальной фактуре и мелодической фигурации / Ю. Тюлин. – Москва : Музыка, 1976. – 165 с.
18. Холопова В. Н. Теория музыки : учебное пособие. – 2-е изд. – СПб. : Лань, 2010. – 373 с.
19. Шамина Л. Работа с самодеятельным хоровым коллективом / Л. Шамина. – М., 1988. – 175 с.
20. Яковлев Е. Проблемы художественного творчества / Е. Яковлев. – Москва : Музыка, 1972. – 72 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Лисенко В. М. В. Лисенко – хоровий диригент [Електронний ресурс] / В. Лисенко // Музика. – 1980. – № 1. – С. 13–14. – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=9938/>. – Назва з екрана.
2. Осеннева М. С. Хоровой класс и практическая работа с хором [Електронний ресурс] : учеб. пособие / М. С. Осеннева, В. А. Самарин. – Режим доступу : <https://urait.ru/search?words=%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B0.> – Назва. з екрана.
3. Прокулевич О. В. Основи хорового диригування [Електронний ресурс] : навчальний посібник / [уклад. Оксана Валеріївна Прокулевич]. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/2337442/>. – Назва з екрана.
4. Хорове мистецтво України та його подвижники [Електронний ресурс] / редкол. : І. Л. Бермес, В. В. Полюга. – Режим доступу : <http://dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/xorove-mystectvo-urayiny-ta-jogo-podvyzhnyku-2017.pdf>. – Назва з екрана.
5. Якобенчук Н. О. Диригентсько-хоровий практикум (академічний хор) [Електронний ресурс] : практикум / Н. О. Якобенчук, А. М. Карпінєць, А. М. Комаренко. – Режим доступу : <http://lira-k.com.ua/preview/12430.pdf>. – Назва з екрана.

Політика вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Диригентсько-хоровий практикум» передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Система оцінювання та вимоги

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ВИД КОНТРОЛЮ	БАЛИ
	присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за присутність на заняттях максимальна оцінка складає не більше 5 балів і враховується при оцінці за практичну чи самостійну роботу з відповідної теми
	активність студента під час аудиторних занять (уміння розспівуватися, демонстрація співу партій творів із виконанням, поставлених викладачем завдань, читання партій з листа)	за активність студента під час аудиторних занять максимальна оцінка складає 100 балів, що у кінці навчального семестру множаться на коефіцієнт 0,25
РУБІЖНИЙ КОНТРОЛЬ	Контрольна робота 1 (складається у кожному півріччі) Перевірка навчального матеріалу спів партій різної складності згідно програми.	максимальна оцінка складає 100 балів, виставляється у поточну щотижневу відомість накопичених балів
	Контрольна робота 2. (складається у кожному півріччі) Перевірка навчального матеріалу спів партій різної складності згідно програми.	максимальна оцінка складає 100 балів, виставляється у поточну щотижневу відомість накопичених балів
	Всього: 100 *0,25	25 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Іспит Проводить у формі практичного завдання включає спів у творчому колективі навчальної програми.	75 балів
	Загальна оцінка: Загальна оцінка:75+25	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C		
66–73	D		
61–65	E	задовільно	
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розробник (розробники) силабусу
навчальної дисципліни

Піхтар О.А.

Завідувач кафедри

Піхтар О.А.

Силабус затверджено
на засіданні кафедри музичного мистецтва
від 25 травня 2020 року,
протокол № 13